

TEKNOLOGIYA FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLAR

Temirova Sayyora Munavvarovna

*Kosonsoy tuman MMTB ga qarashli 49- sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi
texnologiya o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada texnologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning mazmuni, ularning ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Maqolada interaktiv metodlar, kompetensiyaviy yondashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish hamda o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Texnologiya fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlashi va mustaqil ishlash qobiliyatini shakllantirish imkoniyatlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: texnologiya fani, zamonaviy pedagogika, interaktiv metodlar, kompetensiyaviy yondashuv.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar barcha fanlar qatori texnologiya fanini o'qitish jarayoniga ham yangicha yondashuvlarni joriy etishni talab etmoqda. Texnologiya fani o'quvchilarni amaliy faoliyatga tayyorlash, mehnat ko'nikmalarini shakllantirish va kelajak kasbiga yo'naltirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli ushbu fanni o'qitishda an'anaviy usullar bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish zarurati ortib bormoqda. Zamonaviy yondashuvlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkonini beradi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar ta'lim jarayonini o'quvchi shaxsiga yo'naltirishga asoslanadi. Texnologiya fanida bu yondashuvlar o'quvchilarning faolligini oshirish, ularni ijodiy ishlarga jalb qilish va real hayot bilan bog'liq topshiriqlarni bajarishga yo'naltirish orqali namoyon bo'ladi. Kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarda nafaqat bilim, balki amaliy ko'nikma va malakalarni ham shakllantiradi.

Interaktiv metodlar texnologiya fanining asosiy xususiyatlariga mos keladi. Guruhlarda ishlash, loyiha metodi, muammoli vaziyatlar yaratish orqali o'quvchilar o'z fikrini erkin ifodalashga va jamoa bilan ishlashga o'rganadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish esa dars jarayonini yanada samarali va qiziqarli tashkil etish imkonini beradi. Multimedia vositalari, elektron resurslar va virtual ko'rgazmalar yordamida mavzularni

tushuntirish o'quvchilarning bilimini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Texnologiya fanini o'qitishda zamonaviy ishlab chiqarish texnologiyalari, dizayn elementlari va milliy hunarmandchilik an'alarini uyg'unlashtirish muhim hisoblanadi. Bugungi kunda texnologiya darslarida ekologik toza materiallardan foydalanish, qayta ishlash g'oyalari va innovatsion fikrlashni shakllantirishga katta e'tibor berilmoqda. Bu esa o'quvchilarda mas'uliyatli munosabat va atrof-muhitga ehtiyotkorlik bilan qarashni rivojlantiradi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi va maslahatchi sifatida faoliyat olib boradi. Texnologiya fanida bu holat ayniqsa muhim bo'lib, o'quvchilar o'z loyihalarini mustaqil rejalashtirish va amalga oshirish jarayonida o'qituvchining ko'magiga tayanadi. Texnologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu fan o'zining amaliy yo'nalishga ega ekanligi bilan boshqa fanlardan ajralib turadi.

Texnologiya fanida loyiha asosida ta'lim berish yondashuvi keng qo'llanilmoqda. Ushbu yondashuv orqali o'quvchilar muayyan mahsulot yoki buyumni yaratish jarayonida rejalashtirish, material tanlash, ishlov berish va natijani baholash bosqichlarini mustaqil bajaradi. Bu esa o'quvchilarda mas'uliyat, mantiqiy fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalarini shakllantiradi. Loyiha asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog'lash imkonini beradi.

Shuningdek, texnologiya fanini o'qitishda muammoli ta'lim yondashuvi ham muhim o'rin tutadi. Dars jarayonida muammoli vaziyatlar yaratish orqali o'quvchilarning fikrlash faolligi oshiriladi. O'quvchilar berilgan muammoni hal etish uchun turli yechimlarni taklif qiladi, solishtiradi va eng maqbul variantni tanlaydi. Bu jarayon o'quvchilarning mustaqil qaror qabul qilish malakasini rivojlantiradi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlarning yana bir muhim jihati — differensial ta'limni tashkil etishdir. Texnologiya darslarida o'quvchilarning qiziqishi, qobiliyati va tayyorgarlik darajasi turlicha bo'lishi inobatga olinadi. Shu asosda topshiriqlarni turli darajada berish o'quvchilarning imkoniyatlarini to'liq namoyon etishga yordam beradi. Bu yondashuv o'quvchilarda o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi.

Texnologiya fanida zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarda mehnat madaniyatini, texnik tafakkurni va kasbiy qiziqishni shakllantiradi. Natijada o'quvchilar nafaqat dars davomida, balki kundalik hayotda ham o'z bilim va ko'nikmalaridan samarali foydalana oladigan shaxs sifatida kamol topadi.

Texnologiya fanini o'qitishda reflektiv yondashuvdan foydalanish ham

zamonaviy pedagogik jarayonning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Refleksiya jarayonida o'quvchilar bajarilgan ishlarni tahlil qiladi, o'z faoliyatiga baho beradi va kelgusida yo'l qo'yilishi mumkin bo'lgan kamchiliklarni aniqlaydi. Bu esa o'quvchilarda o'z-o'zini nazorat qilish va o'z ustida ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Texnologiya fanida har bir amaliy ish yakunida reflektiv tahlil o'tkazish ta'lim samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, hamkorlikda o'qitish yondashuvi texnologiya fanining mazmuniga to'liq mos keladi. Guruh va jamoa asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning muloqot madaniyatini rivojlantiradi, o'zaro yordam va mas'uliyat hissini kuchaytiradi. Birgalikda ishlash jarayonida o'quvchilar turli fikrlarni eshitadi, baholaydi va umumiy xulosaga kelishni o'rganadi. Bu jarayon ularning ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qiladi.

Texnologiya darslarida baholash jarayonini zamonaviy talablarga mos tashkil etish ham muhim ahamiyatga ega. An'anaviy baholash bilan bir qatorda shakllantiruvchi baholash usullaridan foydalanish o'quvchilarning rivojlanish dinamikasini aniqlash imkonini beradi. O'quvchilarning jarayon davomida erishgan yutuqlari, mehnati va ijodiy yondashuvi baholanishi ularni yanada rag'batlantiradi. Bu esa dars jarayonida ijobiy muhitni shakllantiradi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida olib borilgan texnologiya darslari o'quvchilarning kasbiy yo'nalishini aniqlashda ham muhim rol o'ynaydi. Dars jarayonida turli kasblarga oid amaliy topshiriqlarni bajarish orqali o'quvchilar o'z qiziqishlarini anglay boshlaydi. Bu holat ularni ongli ravishda kelajak kasbini tanlashga undaydi va mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishlariga zamin yaratadi.

Shu bilan birga, texnologiya fanida milliy qadriyatlar va an'analarni zamonaviy ta'lim yondashuvlari bilan uyg'unlashtirish dolzarb vazifalardan biridir. Milliy hunarmandchilik elementlarini amaliy mashg'ulotlarga joriy etish o'quvchilarda milliy g'urur va madaniy merosga hurmat tuyg'usini shakllantiradi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar esa ushbu jarayonni yanada samarali va mazmunli tashkil etishga yordam beradi.

Texnologiya fanini o'qitishda individual yondashuv zamonaviy pedagogik ta'limning muhim talabi hisoblanadi. Har bir o'quvchining qiziqishi, qobiliyati va imkoniyatlarini inobatga olgan holda tashkil etilgan darslar ta'lim samaradorligini oshiradi. Texnologiya darslarida individual topshiriqlar berish, o'quvchilarning mustaqil ishlashiga sharoit yaratish ularning ijodiy salohiyatini ochib berishga xizmat qiladi. Bu yondashuv orqali o'quvchilar o'z imkoniyatlarini chuqurroq anglay boshlaydi.

Shuningdek, texnologiya fanida amaliy faoliyatni hayot bilan bog'lash zamonaviy yondashuvlarning asosiy maqsadlaridan biridir. Dars jarayonida kundalik hayotda uchraydigan muammolar asosida topshiriqlar berish

o'quvchilarning bilimlarini real vaziyatlarda qo'llashga yordam beradi. Bunday mashg'ulotlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirib, ularni faol hayotiy pozitsiyaga ega bo'lishga undaydi.

Texnologiya darslarini tashkil etishda motivatsiyani oshirish ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarning qiziqishiga mos mavzular tanlash, erishilgan natijalarni e'tirof etish va rag'batlantirish usullaridan foydalanish dars samaradorligini ta'minlaydi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida yaratilgan qulay psixologik muhit o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirok etishiga zamin yaratadi.

Texnologiya fanida innovatsion g'oyalardan foydalanish o'quvchilarda yangilikka intilish va izlanish ruhini shakllantiradi. Turli tajribalar, sinovlar va ijodiy ishlanmalar orqali o'quvchilar o'z bilimlarini mustaqil ravishda kengaytiradi. Bu esa ularning intellektual rivojlanishiga va kelajak faoliyatida muvaffaqiyatga erishishiga xizmat qiladi.

Natijada, texnologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning izchil va maqsadli qo'llanilishi ta'lim jarayonining sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. O'quvchilar bilimli, malakali va ijodkor shaxs sifatida shakllanib, jamiyat taraqqiyotiga munosib hissa qo'sha oladigan darajaga yetadi.

Texnologiya fanini o'qitishda ta'lim jarayonini rejalashtirish zamonaviy pedagogik yondashuvlarning muhim jihatlaridan biri hisoblanadi. Dars maqsadini aniq belgilash, kutilayotgan natijalarni oldindan ko'zda tutish va ularni amalga oshirishga qaratilgan faoliyatni tashkil etish o'qituvchidan yuqori pedagogik mahoratni talab etadi. To'g'ri rejalashtirilgan texnologiya darsi o'quvchilarning faolligini oshirib, ularning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Texnologiya fanida xavfsizlik qoidalariga amal qilish masalasi ham zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan uzviy bog'liqdir. Amaliy mashg'ulotlar davomida o'quvchilarga mehnat madaniyati, asbob-uskunalaridan to'g'ri foydalanish va xavfsizlik talablarini ongli ravishda tushuntirish zarur. Bu jarayonda o'qituvchi nazorat qiluvchi emas, balki yo'naltiruvchi sifatida faoliyat olib borishi o'quvchilarda mas'uliyat hissini shakllantiradi.

Texnologiya darslarida tahliliy fikrlashni rivojlantirish zamonaviy ta'limning asosiy maqsadlaridan biridir. O'quvchilar bajarilgan ish natijalarini solishtirish, xatolarni aniqlash va ularni bartaraf etish yo'llarini izlash orqali tahliliy ko'nikmalarga ega bo'ladi. Bu esa ularning kelgusidagi o'quv va mehnat faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida olib borilgan texnologiya darslari o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. O'quvchilar o'z mehnatining natijasini ko'rib, undan qoniqish hosil qiladi va

bu holat ularda o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi. Texnologiya fani orqali shakllangan ushbu sifatlar o'quvchilarning jamiyatda faol va tashabbuskor bo'lib voyaga yetishiga zamin yaratadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, texnologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuvlar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi, amaliy ko'nikmalarini mustahkamlaydi va ularni kelajak hayotga tayyorlaydi. Zamonaviy metodlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning fanlarga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularning faol va mustaqil shaxs bo'lib shakllanishiga zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I. A. Barkamol avlod — O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. Toshkent. O'zbekiston. 1997. 45–48-betlar.
2. Jo'raev R. X. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Toshkent. Fan. 2012. 112–118-betlar.
3. Sayidahmedov N. S. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent. O'qituvchi. 2016. 76–82-betlar.
4. Muslimov N. A. Texnologiya fanini o'qitish metodikasi. Toshkent. Innovatsiya. 2019. 54–60-betlar.
5. Tolipov O'. Q., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning amaliy asoslari. Toshkent. Fan va texnologiya. 2014. 89–95-betlar.
6. Xodjayev B. X. Umumiy pedagogika. Toshkent. Iqtisod-Moliya. 2018. 101–107-betlar.
7. Abduqodirov A. A. Ta'limda axborot texnologiyalari. Toshkent. Sharq. 2020. 63–69-betlar.